

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การที่ประเทศจะเจริญก้าวหน้าได้นั้น จะต้องมีการพัฒนาทุกด้านพร้อม ๆ กันไป คือ ด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง การศึกษาและวัฒนธรรม โดยเฉพาะการพัฒนาด้านการศึกษา ซึ่งถือได้ว่าเป็นพื้นฐานของการพัฒนาต่าง ๆ และเป็นตัวเร่งสำคัญที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ เพราะเป้าหมายของการศึกษา ก็คือเพื่อผลิตกำลังคนที่มีคุณภาพให้กับประเทศ ในการให้การศึกษาแก่ประชากรของประเทศนั้น ต้องคำนึงถึงความต้องการด้านกำลังคนของชาติและความต้องการของสังคมเป็นสำคัญ ซึ่งในปัจจุบัณเป็นที่ยอมรับกันว่า ประเทศไทยกำลังมีความต้องการอย่างรีบด่วนในการพัฒนาประเทศในทุก ๆ ด้าน กำลังคนที่มีคุณภาพและจะช่วยให้การพัฒนาประเทศเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมาย นอกจากกำลังคนระดับต่ำและระดับกลาง ก็คือ กำลังคนระดับสูง ซึ่งได้แก่ ประชากรของประเทศที่สำเร็จการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ดังนั้นการศึกษาระดับอุดมศึกษาจึงมีความสำคัญและมีบทบาทในการพัฒนาอย่างยิ่ง เพราะสถาบันอุดมศึกษามีหน้าที่ผลิตกำลังคนในระดับสูง ซึ่งมีบทบาทในการเป็นผู้นำในการพัฒนาประเทศ

การให้การศึกษาแก่ประชาชนเป็นการลงทุนอย่างหนึ่ง การลงทุนดังกล่าว เป็นการลงทุนทั้งด้านกำลังคน กำลังเงิน และวัสดุอุปกรณ์ ตลอดจนอาคารสถานที่และนับได้ว่าเป็นการช่วยพัฒนาคุณภาพของประเทศไทยให้มีคุณภาพ และเป็นการช่วยยกระดับรายได้ของประชาชนชาติให้สูงขึ้น (เจริญ วิรุฬห์รัตน์ 2521 : 1)

ประเทศไทยเป็นประเทศที่กำลังพัฒนาประเทศหนึ่ง เงินงบประมาณที่มีอยู่อย่างจำกัด ต้องใช้พัฒนาประเทศหลายด้าน ทางด้านการศึกษารัฐบาลได้เพิ่มงบประมาณให้มากขึ้นเรื่อยมาจากข้อมูล พ.ศ. 2513-2522 พบว่า ได้เพิ่มเงินที่ใช้จ่ายเพื่อการศึกษา จาก 4,604.8 ล้านบาท เป็น 17,798.9 ล้านบาท หรือ 4 เท่า ในรอบ 10 ปี ซึ่งจำนวนนี้เป็นร้อยละ 17-24 ของงบประมาณแผ่นดิน (อุทุมพร ทองอุไทย 2524 : 69) และในปี 2526 รัฐบาลได้ตั้งงบประมาณ

รายจ่ายด้านการศึกษาไว้ถึง 37,212.5 ล้านบาท หรือ ร้อยละ 21.0 ของงบประมาณแผ่นดิน (เปรม ติณสูลานนท์ 2525 : 3) ในปี 2527 รัฐบาลได้ตั้งงบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาไว้สูงถึง 38,794.6 ล้านบาท หรือ ร้อยละ 20.2 ของงบประมาณรายจ่ายทั้งสิ้น (เปรม ติณสูลานนท์ 2526 : 3)

จะเห็นว่า รัฐบาล ได้ตั้งงบประมาณเพื่อใช้จ่ายในกา รลงทุนทางด้านการ ศึกษาไว้เป็น จำนวนเงินที่สูงมาก และ ถ้าพิจารณาดูจำนวนเงินงบ ปร ะมาณที่รัฐบ าลได้ลงทุน เพื่อพัฒนาการ ศึกษา ในระดับอุดมศึกษา 14 แห่ง ที่สังกัดทบวงมหา วิทยาลัย ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2520-2527 จะ เห็นว่า รัฐบาล ได้ลงทุนเพื่อพัฒนาการ ศึกษา ระดับ อุดมศึกษา สูงขึ้นเรื่อยมาตามลำดับดังต่อไปนี้ ปี 2520 เป็นเงิน 2,028,410,463 บาท และในปี 2527 เป็นเงิน 5,140,909,290 บาท (ทบวงมหาวิทยาลัย : สถิติงบประมาณรายจ่าย ปีงบประมาณ 2520-2527)

การลงทุนใช้จ่ายทางการศึกษาดังกล่าวข้างต้น ถ้าได้ผลไม่คุ้มค่า ไม่ตรงกับจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ แสดงว่า การลงทุนนั้นมีความสูญเสียเปล่า ซึ่งความสูญเสียเปล่าทางการศึกษาดังกล่าว เกิดขึ้นได้หลายลักษณะ เช่น การใช้บุคลากร อาคารสถานที่ และการใช้เงินงบประมาณที่ไม่คุ้มค่า ตลอดจนการออกกลางคัน เป็นต้น ตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2503 เป็นต้นมา นักการศึกษาและ เจ้าหน้าที่ของ รัฐบาลทั้ง ในประเทศอุตสาหกรรมและ ประเทศที่กำลังพัฒนาต่างก็แสดง ความวิตก เกี่ยวกับการ ขยายตัวอย่างรวดเร็วของ จำนวนนักเรียนที่ออกกลาง คันและ ล้อบตกช้าขึ้น ซึ่งปรากฏอยู่ทั่วไปใน ระบบการศึกษาของทุกชาติ ปรากฏการณ์ดังกล่าวเป็นเค รื่อง ี่ให้เห็นอย่างชัดเจน ถึงความไร้ สัมรรถภาพภายใน (Internal Inefficiency) หรือความสูญเสียเปล่า (Wastage) ในระบบ การศึกษา (Jasperdean Claire Kobes 1976 : 5189 A) ซึ่งความล้มเหลวในการ ศึกษา ดังกล่าว ถ้าปรากฏมีมากในการศึกษา ระดับใดย่อมแสดง ว่า การศึกษาในระดับนั้นมีประสิทธิภาพ ในการผลิตทรัพยากร มนุษย์ต่ำ และเป็นผลเสียต่อความ เจริญก้าวหน้าของประ เภศ โดยเฉพาะ ประเทศที่กำลังพัฒนาดัง เช่นประเทศไทย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ได้รับการสถาปนาขึ้น เป็นมหาวิทยาลัย เมื่อวันที่ 5 กันยายน 2521 เป็นมหาวิทยาลัยของรัฐแห่งที่ 14 และได้ชื่อว่าเป็นมหาวิทยาลัยเปิด ก็เนื่อง จากเป็นมหาวิทยาลัยซึ่ง เปิดโอกาสและ ขยายโอกาสทางการ ศึกษา ให้แก่ประชาชนอย่างกว้างขวาง โดยการรับนักศึกษาโดยไม่จำกัดจำนวนและ ไม่มีกา รสอบคัดเลือก รวมทั้ง ใช้วิธีจัดการ ศึกษาและ สอนการสอนเพื่อให้นักศึกษาสามารถศึกษาได้ด้วยตนเองโดยไม่ต้อง เข้าชั้นเรียนตามปกติ ทำให้ผู้ที่อยู่ในท้องถิ่นต่าง ๆ ได้รับโอกาสทางการ ศึกษาโดยเท่าเทียมกัน

โดยลักษณะการจัดการศึกษาของ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ซึ่งแตกต่างจาก มหาวิทยาลัยอื่น ๆ ดังกล่าว และถ้าดูจากตัว เลขจำนวนเงินงบประมาณที่มหาวิทยาลัยได้รับการอุดหนุนจากรัฐบาล ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2522-25 27 ดังนี้คือ ปี 2522 ซึ่งเป็นปีที่มีมหาวิทยาลัย เริ่มดำเนินการ ได้รับ 2,587,120 บาท ปี 2523 ได้รับ 17,731,800 บาท ปี 2524 ได้รับ 46,735,400 บาท ปี 2525 ได้รับ 55,037,800 บาท ปี 25 26 ได้รับ 69,647,800 บาท (ที่มา ทบวงมหาวิทยาลัย "สถิติงบประมาณค่าใช้จ่าย") จากจำนวนเงินที่มหาวิทยาลัยได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลดังกล่าวถึงแม้ว่าจะ เป็นจำนวนน้อยที่มหาวิทยาลัยได้ใช้จ่ายในการจัดการศึกษา เมื่อเทียบจากเงินรายได้ของมหาวิทยาลัย ซึ่งมหาวิทยาลัยได้ใช้จ่ายจริงในปี 2524 เป็นเงิน 56,336,022.67 บาท ในปี 2525 เป็นเงิน 127,048,753.02 บาท จะเห็นว่า มหาวิทยาลัย ต้องใช้จ่ายในการจัดการศึกษาเป็นจำนวนเงินที่สูงมาก และ เมื่อพิจารณาดูจำนวนนักศึกษาที่ออก กลางคันจะพบว่า มีจำนวนมาก กล่าวคือ มหาวิทยาลัยได้เปิดรับสมัครมาแล้ว จำนวน 2 รุ่น คือ ปีการศึกษา 2523-2524 รับนักศึกษาทั้งหมดเป็นจำนวน 82,139 คน ในปีการศึกษา 2525 รับนักศึกษาทั้งหมดจำนวน 69,561 คน และจากจำนวนนักศึกษาทั้งหมดดังกล่าว มีนักศึกษาซึ่ง ออกกลางคันในปี 2523-2524 จำนวน 44,955 คน ปี 25 25 จำนวน 17,766 คน รวมเป็น นักศึกษาที่ออกกลางคันทั้งหมดตั้งแต่ปี 2523-25 25 เป็นจำนวน 62,721 คน (กองแผนงาน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช : 25 27) ซึ่งนับว่าเป็นจำนวนที่สูงมากและทำให้เกิดความ สูญเปล่าทางการศึกษา จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึง เห็นว่าถ้าได้มีการศึกษาถึงสาเหตุ การออกกลางคันของนักศึกษาที่ออกกลาง คันอย่างละเอียดแล้ว ผล การศึกษาจะสามารถนำไปใช้ ประโยชน์ต่อมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ซึ่งผู้วิจัยเป็นข้าราชการในสังกัดด้วย เป็นอย่างมาก

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้ เพื่อศึกษาสาเหตุการออกกลาง คันของนักศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช โดยศึกษา

- สาเหตุที่เกี่ยวกับตัวนักศึกษา ด้านสภาพครอบครัว สังคม การเรียน ตลอดจน สุขภาพ

- สาเหตุที่เกี่ยวกับระบบการเรียนการสอนของ มหาวิทยาลัย

ขอบเขตของการวิจัย

1. เนื่องจากมหาวิทยาลัยได้เปิดรับนักศึกษา รุ่นใหม่ ในปี 2523 และ เข้าศึกษาใน ปีการศึกษา 2524 และ รุ่นที่ 2 ในปีการศึกษา 2525 ดังนั้นการวิจัยนี้จึงมุ่ง เฉพาะการออกกลางคัน ของนักศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมศาสตร์ ในปีการศึกษา 2523 , 2524 และ 2525 เท่านั้น
2. การวิจัยมุ่งศึกษาถึงองค์ประกอบที่เป็นสาเหตุของการออกกลางคัน ของนักศึกษา เป็นสำคัญ

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

มหาวิทยาลัยเปิด หมายถึง มหาวิทยาลัยที่ยึดหลัก การศึกษาตลอดชีวิต มุ่งพัฒนาคุณภาพ ของประชาชนทั่วไป เพิ่มพูนวิทยฐานะแก่ผู้ ประกอบอาชีพ และ ขยายโอกาสทางการศึกษาต่อ ผู้สำเร็จมัธยมศึกษา เพื่อสนอง ความต้องการ ของบุคคล และ สังคม ด้วยการจัดระบบการ เรียน การสอนทางไกล ที่ใช้สื่อการสอนทาง วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และวิธีการอื่นที่ ผู้เรียนสามารถศึกษาได้ด้วยตนเอง โดยไม่ต้อง เข้าชั้นเรียนตามปกติ

การออกกลางคัน หมายถึง การที่นักศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมศาสตร์ที่ได้แจ้ง ลงทะเบียนเรียนกับมหาวิทยาลัยแล้ว เลิก หรือหยุดเรียน โดยไม่ได้ลาพักการศึกษา

นิสิตนักศึกษา หมายถึง นักศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมศาสตร์ที่สมัครลงทะเบียนเรียน และออกกลางคันไปในปีการศึกษา 2523-2524 และปีการศึกษา 2525

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อเป็นแนวทางแก่ผู้บริหารมหาวิทยาลัยจะได้ทราบถึง สาเหตุของการ ออกกลางคัน ของนักศึกษาและจะได้หาทางแก้ไข อันจะทำให้ความสูญเสียเปล่าทางการศึกษาลดลง
2. เพื่อเป็นแนวทางแก่หน่วยงานที่ทำหน้าที่ให้บริการและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เพื่อให้ คำแนะนำและช่วยเหลือให้นักศึกษาให้สามารถศึกษาต่อไป ได้จนจบการศึกษา